

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

Programkomiteens utkast til

**KOMMUNEVALGPROGRAM FOR TROMSØ AP
2019 – 2023:**

ET TROMSØ FOR ALLE

1 **A. FREMTIDENS TROMSØ**

2

3 **Trygghet for alle**

4 Tromsø Arbeiderparti vil arbeide for at Tromsø skal være en kommune som favner alle og
5 som gir trygghet og vekst for hele befolkningen.

6

7 Et barns nærmiljø, barnehage og skole er viktige for barns og unges trygghet. Tromsø
8 Arbeiderparti vil derfor prioritere videre utbygging og utvikling av barnehager, og sikre at vi
9 fortsatt har god dekning av lærere og tverrfaglig personell i skolen.

10

11 Det skal være trygt å bli gammel i Tromsø. Tromsø Arbeiderparti mener at kommunen må
12 ha et sterkere fokus på forebyggende arbeid og god hverdagsrehabilitering. Det styrker
13 menneskers selvstendighet og gjør at eldre klarer seg bedre og har mulighet til å bo hjemme
14 lenger.

15

16 Tromsø Arbeiderparti vil jobbe for at eldre mennesker skal ha sterkere råderett over
17 beslutninger som gjelder egne liv, og at seniorer i større grad skal kunne delta i samfunnsliv
18 og fritidsaktiviteter, ut fra egne forutsetninger og ønsker.

19

20 **Arktisk hovedstad**

21 Tromsø skal arbeide for å videreutvikle vår posisjon som arktisk hovedstad. I dag er
22 forskningsmiljøene i Tromsø ledende på arktiske spørsmål, og Tromsø er sentral som
23 møteplass for både forskning, næringsliv og politikkutforming.

24 Tromsø Arbeiderparti vil legge til rette for nye bedrifter/institusjoner og bidra aktivt for å
25 utvikle byen som møteplass for internasjonale konferanser og arrangementer - særlig
26 innenfor arktiske temaer.

27

28 **En plastfri by**

29 Tromsø Arbeiderparti vil bruke visjonen om Tromsø som plastfri by, til å få hele befolkningen
30 med på en dugnad for å gjøre Tromsø mindre avhengig av plast, og gå foran med et godt
31 eksempel for resten av verden. Tromsø er tuftet på å høste fra de rike ressursene i havet, og
32 kampen mot plast er en av de kampene vi er avhengige av å vinne. For å få det til, må alle
33 være med å bidra. Vi må kontrollere plastavfallet, vi må bruke mindre engangspplast,
34 resirkulere den plasten som kan sirkuleres, og produsere mindre plastemballasje. Tromsø
35 Arbeiderparti vil jobbe for å få bedrifter, institusjoner, virksomheter og enkeltpersoner med
36 på den store dugnaden dette arbeidet krever.

37

1 **B. FELLESSKAP**

2 Tromsø Arbeiderparti vil ha en tydelig politikk for å skape verdier og for å dele dem
3 rettferdig. For å skape verdier må folk være i arbeid. Vi må ha utdanning som sikrer riktig og
4 god kompetanse på alle samfunnsområder. Gode og trygge veier og flyforbindelser,
5 tidsmessige havner og farleder er viktig for næringslivet og for befolkningen for langs kysten.
6

7 Rettferdig fordeling gir oss et samfunn uten store forskjeller mellom de som har minst og de
8 som har mest. Gode offentlige tjenester og tilbud må være tilgjengelige for alle når man
9 trenger det. Grunnleggende velferdstjenester skal ikke privatiseres eller kommersialiseres.
10 Vi vil istedenfor satse på sterkere samarbeid med ideelle aktører. En sterk offentlig sektor
11 sikrer rettferdig fordeling, gir trygghet, frihet og like muligheter for alle. For oss er dette
12 viktigere enn skatteuttak til de som har mest fra før.
13

14 **Bekjempe fattigdom**

15 Tromsø Arbeiderparti vil alltid jobbe for et samfunn uten fattigdom. Et av våre overordnede
16 mål er å utjevne forskjeller. Et trygt og robust offentlig sikkerhetsnett er hovedgrunnen til at vi
17 har små forskjeller i Norge. Vårt viktigste virkemiddel for å få folk ut av fattigdom er arbeid.
18 Derfor vil vi styrke arbeidslinjen i NAV, for at de som trenger det kan få hjelp og bistand til å
19 komme i arbeid. Tromsø Arbeiderparti vil sørge for at barn i fattige familier får hjelp og støtte
20 fra fellesskapet. Kommunen må samarbeide med frivillige organisasjoner, samt idrett og
21 kulturliv slik at disse barna får mulighet til å delta i vanlige aktiviteter, på lik linje med andre.
22

23 **En inkluderende kommune**

24 Tromsø skal være en god kommune å bo i for alle, uansett kulturell bakgrunn, hudfarge,
25 rase, språk, seksuell legning eller religion. Tromsø Arbeiderparti vil arbeide mot enhver form
26 for rasisme og diskriminering.
27

28 Vi må arbeide aktivt og effektivt for at flyktninger og innvandrere inkluderes i sosiale
29 fellesskap, arbeidsfellesskap, bofellesskap og i aktiviteter for barn og unge. Nøkkelen til en
30 vellykket integrering er kunnskap om det norske samfunnet, språkopplæring, forståelse av
31 lover og normer. Gode språkkunnskaper er inngangsbilletten til arbeidsliv og samfunnsliv, og
32 Tromsø Arbeiderparti vil legge til rette for organisasjoner som aktivt arbeider for integrering.
33

34

1 **C. FOLKEHELSE.**

3 **Folkehelse i alt vi gjør**

4 Tromsø Arbeiderparti mener at et målrettet og bredt anlagt folkehelsearbeid er den viktigste
5 investeringen vi gjør som samfunn.

7 Folkehelsearbeidet må foregå på alle samfunnsområder og legge til rette for at innbyggerne
8 kan leve aktive og gode liv, ut fra egne premisser. For å få dette til, må vi både ha en
9 målrettet politikk for helsefremmende og forebyggende innsats, og også sørge for å bygge
10 gode rehabiliteringstilbud som er tilgjengelige når folk trenger det. Folkehelsearbeidet må
11 gjenspeiles i alle samfunnssektorer.

13 Et godt folkehelsearbeid må gi barn og unge en god start i livet og også finne de tiltakene
14 som gjør at eldre mennesker kan leve aktive, selvstendige liv som bidrar til at man kan klare
15 seg hjemme så lenge som mulig. Tidlig innsats betyr at vi kan forebygge mer alvorlig fysisk
16 og psykisk sykdom. Derfor vil Tromsø Arbeiderparti blant annet prioritere frisklivssentraler og
17 lærings- og mestringssentre.

19 Et generelt og bredt anlagt folkehelsearbeid er nøkkelen til å hindre og utjevne
20 helseforskjeller. Vi vet at uhelse knyttet til livsbetingelser og levesett rammer skjevt sosialt
21 og økonomisk. Derfor vil Tromsø Arbeiderparti prioritere folkehelsearbeidet i hele
22 kommunen.

24 **På lag med frivilligheten**

25 Frivilligheten i Tromsø gir unike bidrag i vår kommune. Vi vil styrke samarbeidet med
26 institusjoner og virksomheter som Kirkens bymisjon, Fontenehuset, Kafe X, Virkelig Kirkens
27 sosialtjeneste og andre som gir uvurderlige tilbud til mennesker som trenger det. Tromsø
28 Arbeiderparti mener frivillige organisasjoner tilfører fellesskapet stor verdi, på en måte som
29 offentlig sektor aldri kan erstatte. Derfor vil vi sørge for å prioritere det kommunale
30 samarbeidet med ideelle aktører.

32 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 33 ● Bruke samhandlingsreformen målrettet for å prioritere folkehelse, forebygging og
34 rehabilitering
- 35 ● Intensivere helsefremmende tiltak for barn og unge
- 36 ● Bygge ut turstier i alle bydeler og gjøre dem tilgjengelige for alle
- 37 ● Styrke idrettslagenes aktiviteter opp mot barn og unge
- 38 ● Indeksjustere de årlige tilskuddene til frivillige organisasjoner
- 39 ● Tilrettelegge for nye tiltak som drives av frivilligheten, og særlig styrke offentlig
40 samarbeid med de frivillige aktørene som ligger i skjæringspunktet for offentlige
41 oppgaver.
- 42 ● Støtte sosiale møteplasser i frivillig regi

1. BOLIGPOLITIKK

Tromsø Arbeiderparti mener det er et kommunalt ansvar å legge til rette for at det bygges tilstrekkelig med boliger. Kommunen må sikre dette i KPA og regulere nok areal, sørge for rask byggesaksbehandling og arbeide aktivt for at regulerte områder blir utbygd. Vi trenger en variert og mangfoldig boligsammensetning i hele kommunen. Knutepunktene og distriktene må prioriteres.

Unge og eldre

Det særlig er to grupper vi må bygge for i årene som kommer; unge og eldre. Tromsø Arbeiderparti vil prioritere startlansordningen og fremme gode startboligprosjekter i samarbeid med Husbanken og private utbyggere. Mange eldre mennesker har ønske om å bo i enklere boliger, eller behov for enkel tilrettelegging av boligen sin. Noen har mulighet til å kjøpe ny bolig, andre har behov for omsorgsboliger med lett tilgang på hjelp og sosial/praktisk støtte av forskjellig karakter. Tromsø Arbeiderparti vil se fremtidige helse- og omsorgsboliger i sammenheng med den øvrige boligbyggingen, og hente ut synergier der dette er mulig.

Eldreboliger/studentboliger sammen

Tromsø Arbeiderparti vil være en pådriver for realisering av flere studentboliger, for å kunne møte veksten av studenter som kommer hit. Bygging av studentboliger er en statlig oppgave, og vi vil jobbe for at staten prioriterer Tromsø. Som vertskommune har vi et selvfølgelig medansvar, særlig fordi situasjonen for studenter i dag i markedet for private utleieboliger som er tilgjengelig i kommunen er blitt forverret etter at vi fikk et stort AIRBNB-marked. Vi vil gå i dialog med samskipnaden for rask og smidig saksbehandling.

Tromsø Arbeiderparti vil utrede muligheten for å bygge omsorgsboliger/sykehjem sammen med eller i nærheten av studentboliger, etter en modell fra Nederland. Dette har vist seg å være en god løsning som kan tjene to hensyn; studenters behov for rimelig bolig og eldre menneskers ønske om mer sosial kontakt enn det mange opplever når man er institusjonsbeboer. Så langt har både unge, blant annet AUF, og eldreorganisasjoner, som Pensjonistforbundet, ønsket en slik ide velkommen.

Utleieboliger

Tromsø vil trenge flere utleieboliger i de kommende årene. Kommunen må selv ta ansvar for å bygge flere kommunale utleieboliger, i tillegg til at det må etableres et profesjonelt utleiemarked. Sosial boligbygging er særlig viktig i de periodene det er boligkrise, fordi dersom rammes sterkest er de som har lav inntekt, lav boevne, eller rusproblemer og psykiske helseproblemer.

Tromsø har lenge hatt sterk befolkningsvekst, og de neste 15 årene vil kommunen sannsynligvis vokse med mer enn 15 000 mennesker. Derfor må vi bygge mer.

1 **Helhetlig planlegging**

2 God dialog og medvirkning vil kunne gi ønsket og hensiktsmessig utvikling i de ulike
3 bydelene. Tromsø er avhengig av rask håndtering og god gjennomføringsevne på
4 vegbygging, busstraseer, og på gang- og sykkelveger. Tromsø Arbeiderparti mener
5 kommunen må prioritere faglige ressurser og kompetanse både på helhetlig planlegging og
6 gjennomføring.

7

8 *Tromsø Arbeiderparti vil;*

- 9 ● Fortsette arbeidet med utbygging og videreutvikling av offentlige boligløsninger
- 10 ● Sikre gode og åpne medvirkningsprosesser ved fortetting og omregulering
- 11 ● Søke samarbeid med lokale boligbyggelag og andre aktører i boligmarkedet
- 12 for å bygge boliger til leie og eie
- 13 ● Tenke nytt rundt boliger for et mangfold av beboere, herunder boliger med
- 14 livsløpstandard og fleksible løsninger
- 15 ● Bruke Arnestedet aktivt i boligutviklingen og spesielt med tanke på bygging av nye
- 16 kommunale utleieboliger, et tilstrekkelig antall eldreboliger/omsorgsboliger og
- 17 rimeligere boliger for førstegangsetablerere.

18

19

20

UTKAST

2. OPPVEKST OG UTDANNING

Gjennom en god oppvekst- og utdanningspolitikk investerer vi i framtida. Vi må sørge for å bygge god kompetanse gjennom høy kvalitet i all utdanning, både praktisk og teoretisk, fra barnehage og universitet.

Kvalitet i barnehage

Barnehagereformen og overskuddet av barnehageplasser i Tromsø har sikret barn rett til barnehageplass så snart foreldrene er ferdig med foreldrepermisjonen. Reformen har vært avgjørende for trygghet og forutsigbarhet både for barn, foreldre og arbeidsgiver. Vi har gjennomført supplerende opptak hele året, unntatt for barn født i desember. For å sikre at man får barnehageopptak uansett når på året barnet er født, skal vi fortsette å utvide ordningen til å gjelde alle barn født uansett på året.

I dag har alle rett til barnehageplass, men ikke til barnehageplass i sitt nærområde. For noen betyr dette at man må reise langt for å levere og hente. Både i et klimaperspektiv og for å begrense tidsklemma mange småbarnsfamilier lever i, vil vi sørge for at de foreldrene som ønsker det får barnehageplass i sitt nærområde, på samme måte som nærskoleprinsippet fungerer for grunnskolen.

Tromsø Arbeiderparti vil ha kvalitet og trygghet i alle barnehager i Tromsø kommune. Da må vi sørge for at vi har høy bemannings- og pedagogtetthet. Pedagog - og bemanningsnormen skal gjennomføres i Tromsø gjennom å rekruttere flere, og sørge for at de kommunale barnehagene har gode betingelser og vilkår som kan være attraktive for nyutdannede barnehagepedagoger. På sikt er det et mål å sørge for 50 prosent pedagogtetthet i alle barnehagene i Tromsø kommune.

Tromsø Arbeiderparti vil etablere et eget pedagogisk opplæringstilbud til assistenter og oppgradere stillingstitler for assistenter som gjennomfører utdanningen. Så langt det lar seg gjøre vil vi unngå dispensasjoner fra utdanningskrav for førskolelærere.

Tromsø Arbeiderparti mener kommunen selv er ansvarlig for full barnehagedekning. Finansieringssystemet for offentlige og private barnehager, som er vedtatt i stortinget, gjør det mer kostbart for Tromsø å ha en høy privat barnehageandel. Tromsø Arbeiderparti vil derfor sørge for fremtidige barnehager bygges og drives i offentlig regi. Tromsø Arbeiderparti vil vurdere forsøk med heldøgns barnehager, særlig rettet mot skiftarbeidsplasser og enslige forsørgere.

Vi har innført søskenmoderasjon i barnehage og SFO, noe som gjør at foreldre som har flere barn i barnehage eller i SFO får rimeligere tilbud. Neste skritt er å innføre søskenmoderasjon på tvers av barnehage og SFO, slik at foreldre som har barn i enten barnehage eller SFO får søskenmoderasjon. Dette skal gjennomføres på samme måte som for barnehage og SFO isolert, med 70% av prisen for det andre barnet og 30% av prisen for barn nummer tre, uavhengig av om barna er i barnehage eller SFO.

1 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 2 ● Videreutvikle universitetsbarnehageprosjektet
- 3 ● Sørge for fortsatt supplerende opptak til barnehagene
- 4 ● Innføre en rett til barnehageplass i barnets nærområde
- 5 ● Sikre kvalitet i barnehagene gjennom høy bemannings- og pedagogtetthet, og på sikt
- 6 jobbe for å få 50 prosent pedagogtetthet i alle Tromsøs barnehager
- 7 ● Sørge for videre utbygging av flere barnehager i kommunen
- 8 ● Vurdere forsøk med heldøgns barnehager, særlig rettet mot skiftarbeidsplasser og
- 9 enslige forsørgere
- 10 ● Sikre søskenmoderasjon på tvers av barnehage og SFO

11

12 **Grunnskole**

13 Alle elever skal ha samme mulighet til å lykkes på skolen, uavhengig av foreldrenes inntekt,

14 religion og etnisk eller sosial bakgrunn. Når ulike barn møtes i fellesskolen, står de bedre

15 rustet til å forstå hverandre og samfunnet rundt seg. For å lykkes trenger barna både

16 ferdigheter, toleranse, kunnskap, demokratisk forståelse og respekt for medmennesker og

17 miljø. Derfor må vi styrke fellesskolen, og si nei til de løsningene som sorterer barn ut fra

18 foreldrenes betalingssevner eller religiøse overbevisning.

19

20 Vi vil fortsette å ha tillit til læreren, og sørge for at testing og rapporteringskrav begrenses til

21 det som er relevant for læringen og dermed at lærernes tid i størst mulig grad brukes på

22 undervisningen.

23

24 Tromsø Arbeiderparti har i inneværende periode nådd målet om 40 flere lærere i

25 Tromsøskolen. Vi trenger ytterligere flere lærere og pedagogisk støttepersonell, som kan

26 jobbe på tvers av klasser og med mindre grupper når det er behov for ekstra undervisning

27 og oppfølging. Elever må sikres god faglig støtte på sine områder.

28

29 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 30 ● øke antall lærer og pedagogisk støttepersonell i grunnskolen
- 31 ● videreutvikle tverrfaglig samarbeid i skolen
- 32 ● øke skolenes driftsbudsjetter
- 33 ● etablere hjertesoner rundt skolene for sikring av en trygg skolevei
- 34 ● gjennomføre et prosjekt med leksefri ved én av tromsøskolene og på bakgrunn av
- 35 erfaringene vurdere å innføre en leksefri skole i Tromsø.

36

37 **Folkehelseiltak i skolen**

38 Mange lærere i grunnskolen opplever daglig eller flere ganger i uken at elever er

39 ukonsentrerte fordi de ikke har spist tilstrekkelig i løpet av skoledagen. Et gratis, sunt

40 skolemåltid kan både fremme konsentrasjon, utjevne sosiale forskjeller og fremme

41 folkehelsa. Vi vil innføre gratis skolelunsj i grunnskolen i Tromsø. På denne måten sikrer vi

42 at alle elever i Tromsø-skolen får et ordentlig måltid i løpet av skoledagen.

43

44

1 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 2 • Innføre gratis skolemat i grunnskolen i Tromsø
- 3 • Innføre en times fysisk aktivitet i grunnskolen, der den enkelte skole selv kan velge
- 4 hvordan dette kan realiseres.

5

6 **Skolehelsetjenesten**

7 Stadig flere unge sliter psykisk og en god skolehelsetjenesten er et viktig verktøy for å
8 forebygge og gi hjelp til de som sliter. Skolehelsetjenesten kan fange opp utfordringer tidlig
9 og bidra til at skolen blir et godt sted for alle elever. Det er derfor viktig å sikre at
10 helsesøstrene er tilgjengelig for elevene når behovet melder seg.

11

12 Det er innført en helsesøster norm som stiller krav om maks antall elever per helsesøster.
13 Tromsø kommune må oppfylle og gjerne overoppfylle disse kravene. Det betyr at Tromsø
14 må ansette minst 10 antall helsesøstre. De siste 4 årene har det blitt ansatt ni nye
15 helsesøstre. Arbeiderpartiet har et mål om å ansette minst ti nye helsesøstre de neste fire
16 årene.

17

18 Skolehelsetjenesten skal være et lavterskeltilbud. Det er viktig at elevene stoler på og har
19 kjennskap til helsesøster på sin skole. Vi mener derfor at alle elever skal ha en obligatorisk
20 helsesøster time hvert år. I tillegg bør det være mulig å ta kontakt med sin helsesøster
21 digitalt gjennom en "e-helsesøstertjeneste".

22

23 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 24 • Ansette minst ti nye helsesøstre
- 25 • Innføre årlig obligatorisk helsesøstertime
- 26 • Innføre en digital "e-helsesøstertjeneste"

27

28 **Barnevern og tidlig innsats**

29 Barn som er underlagt barnevernet er de mest sårbare blant våre yngste. Disse barna og
30 deres familier er avhengig av gode kommunale tjenester og tett oppfølging. Målet må være å
31 kunne tilby tidlig og forebyggende innsats for om mulig å kunne avhjelpe problemer i den
32 enkelte familie, samtidig som vi må ha gode verktøy for å ivareta barna dersom
33 forebyggende innsats ikke hjelper. Her er det særlig viktig at barnevernet har tett og tillitsfullt
34 samarbeid med helsestasjon, barnehage, skole og andre instanser. Familiens Hus som et
35 åpent og tilgjengelig lavterskeltilbud er en viktig samarbeidspartner for kommunen med
36 tanke på tidlig innsats overfor den enkelte familie. Tromsø Arbeiderparti mener at det
37 offentlige i samarbeid med ideelle aktører skal ha ansvar for barnevernstjenestene, og vil
38 prioritere disse foran kommersielle tilbydere.

39

40 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 41 • Videreføre og styrke en heldøgns beredskap for barnevernet
- 42 • Styrke tilbudet til samiske og andre minoritetsgrupper i barnevernet
- 43 • Satse på forebyggende tiltak for sårbare familier, blant annet gjennom samarbeidet
44 med Familiens Hus
- 45 • Fortsette å satse på og videreutvikle tilbudet på Familiens hus

46

1 **Videregående opplæring:**

2 Dagens og morgendagens arbeidsliv er avhengig av at vi styrker fagopplæringen, som er
3 avgjørende for at vår kommune har tilstrekkelig med kompetent fagpersonell.

4
5 Tromsø Arbeiderparti har vedtatt at Oslo-modellen skal gjelde for kommunens
6 arbeidslivspolitik. Denne krever at minst ti prosent av arbeidende timer utføres av lærlinger i
7 fag med behov for flere lærlinger. Dette er et viktig grep for å sikre god og helt nødvendig
8 rekruttering til viktige yrker som kommunen vil ha stort behov for i årene framover.

9
10 Tromsø Arbeiderparti mener det er viktig at institusjoner innen offentlig virksomhet tar sin del
11 av ansvaret for å ta inn lærlinger i sin virksomhet. Både kommunen og institusjoner som
12 UNN må kunne gi garanti om læreplass til ungdommer som f. eks har valgt helsefagarbeid
13 på videregående utdanning.

14
15 Vi er også oppmerksomme at å finne egnet bolig for skoleelever og studenter er utfordrende
16 i Tromsø. Tromsø Arbeiderparti ønsker å samarbeide med omkringliggende kommuner,
17 fylkeskommunen, og ideelle og/eller private, for å etablere sosiale bofellesskap med tanke
18 på å understøtte gjennomføring av skoleløpet for videregående elever.

19
20 **UiT Norges arktiske universitet**

21 Tromsø er vertskommune for hovedcampus til UiT Norges arktiske universitet. Dette gir
22 mange muligheter. I en sterk nasjonal og internasjonal konkurranse er det avgjørende at
23 universitetet tiltrekker seg talent og kompetanse regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

24
25 Tromsø Arbeiderparti vil jobbe for at UiT skal være et internasjonalt attraktivt universitet,
26 både når det gjelder utdanning, forskning, formidling og innovasjon. For å få til det, trenger
27 vi også tilstrekkelig med boliger, gode barnehager, skoletilbud, helsetjenester og et levende
28 kulturliv. Dette forutsetter et godt og nært samarbeid mellom universitetet,
29 studentsamskipnaden og kommunen.

30
31 Universitetsskoleprosjektet er et eksempel på slikt samarbeid. Tromsø Arbeiderparti vil
32 fremme ulike samarbeidsprosjekter, særlig opp mot helsefag og andre kommunale
33 tjenesteområder. Praksisplasser for helse, ingeniører, jurister etc. I kommunen vil ha stor
34 betydning

35
36 Sammen med UiT vil Tromsø Arbeiderparti utnytte det store mulighetsrommet som ble skapt
37 gjennom den aktive nordområdepolitikken til Stoltenberg II - regjeringen. Gjennom denne
38 politikken ble Tromsø også et sentrum for norsk utenrikspolitikk, samt klynge for utvikling av
39 internasjonal kompetanse på arktiske og polare temaer.

40
41 Tromsø Arbeiderparti vil arbeide aktivt for etablering av nye næringer basert på
42 forskningsresultater fra UiT Norges Arktiske universitet instituttene og bedriftene i
43 kommunen.

44
45 Tromsø Arbeiderparti vil jobbe for en bedre studentrabatt og gratis kollektiv det første året,
46 for studenter som flytter til Tromsø.

47

3. HELSE OG OMSORG

Tromsø Arbeiderparti vil fremme et mer helhetlig helseperspektiv, med fokus på hele mennesket i alt vi gjør. Dette er viktig for å kunne ha en helsefremmende tilnærming til tjenestene og herigjennom bygge en styrket pasient- og brukerrolle. Derfor er innføringen av tillitsreformen høyt prioritert. Det gir oss mulighet til å bruke tid og ressurser klokt, basert på de ansattes faglighet og ønsker og behov hos brukerne. En god helsepolitikk må dreie seg om å gi god behandling, men i like stor grad om forebygging, rehabilitering og hverdagsmestring. Innbyggerne i Tromsø som har behov for helsehjelp skal møte en helsetjeneste som har hvert enkelt menneske i fokus.

Tromsø Arbeiderparti mener at Tromsø trenger sterkere fokus på forebygging og tidlig innsats, og god samhandling mellom ulike ledd i helsetjenesten. Helse- og omsorgstilbudet skal være fleksibelt og med høy grad av selvbestemmelse for den som mottar tjenestene. Vi mener at helse- og omsorgssektoren i fremtiden vil være avhengig av et sterkere samarbeid med frivillig sektor og gode ideelle aktører.

Tromsø Arbeiderparti vil understreke at det er helsetilstanden og den enkeltes behov som skal avgjøre hvilken hjelp man skal få. Derfor er det viktig at Tromsø har en sterk kommunal helsetjeneste som må være for alle og der pengene går til helsetjenester - og ikke til privatisering og profitt.

En god helse- og omsorgstjeneste i Tromsø kommune er avhengig av kvalitet, effektiv organisering og tett samarbeid mellom ansatte og ledelse. For å utvikle fremtidens helse og omsorgstjeneste må innovasjon og velferdsteknologi prioriteres. Vi må se helheten i fremtidig planlegging og utvikling av samfunnet.

Tromsø Arbeiderparti mener fellesskapets mål må være å gi den enkelte hjelp og støtte slik at vi kan ta vare på helsa og leve selvstendig så lenge som mulig. Derfor må helsetjenesten i Tromsø kommune utvikles til å gi et godt og fullverdig tilbud, tilpasset den enkeltes behov. For å lykkes med dette er det avgjørende at vi har et pleie- og omsorgstilbud med riktig balanse mellom hjemmetjenester for dem som kan og vil bo hjemme, omsorgsboliger til de som trenger jevnlig tilsyn, men klarer en seg bra selv, og sykehjem for dem som trenger døgkontinuerlig omsorg og oppfølging.

Tidlig innsats starter allerede i svangerskapet. Jordmor er en viktig ressurs for den gravide kvinnen og familien, både i svangerskapet og oppfølging etter fødsel. For Tromsø Arbeiderparti er hvert barn som fødes viktig. For å sikre en best mulig start på livet er det viktig med en jordmortjeneste som har nok ressurser til å gi et sammenhengende og godt forløp i svangerskapet med hjemmebesøk etter fødsel.

1 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 2 ● Øke den faglige kompetansen om kognitiv svikt og demens, både hos fagpersoner
- 3 og pårørende
- 4 ● Satse på en god balanse mellom de ulike leddene i omsorgstrappa; med særlig fokus
- 5 på forebygging
- 6 ● Bygge nye avlastningsboliger og sørge for flere dagaktivitetstilbudet for mennesker
- 7 med nedsatt funksjonsevne
- 8 ● Arbeide for at universell utforming blir hensyntatt i alle kommunale planer
- 9 ● Opprette flere tilrettelagte parkeringsplasser for mennesker med nedsatt
- 10 funksjonsevne
- 11 ● Ansette fem nye jordmødre
- 12 ● Få på plass en digital bestillingstjeneste for timer på vaksinasjonskontoret.

15 **Psykisk helse**

16 Menneskers psykiske helse er like viktig som den fysiske. Derfor mener Tromsø
17 Arbeiderparti at tilbudet til psykiske helsetjenester må integreres som en del av det generelle
18 helsetilbudet. Det viktigste arbeidet er de tiltakene vi setter i verk før sykdom får utviklet seg.
19 Grunnlaget for god helse legges tidlig, derfor er det viktig å ha et særskilt fokus på de
20 yngste. Tromsø Arbeiderparti har som ambisjon å forebygge psykiske helseproblemer, blant
21 annet gjennom å arbeide for å heve kunnskapen om temaet blant ansatte i barnehager og
22 skoler.

23 Tromsø Arbeiderparti vil ha fokus på eldre menneskers psykiske helse. Mange eldre føler
24 seg ensomme og vi vet at angst og depresjon rammer relativt mange. Dette må i større grad
25 gis oppmerksomhet i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

27 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 28 ● Arbeide for en trygg skole for alle, med godt læringsmiljø og aktiv innsats mot
- 29 mobbing
- 30 ● Integrere psykisk helse i skolens fag, med helhetlig opplæring om både vår fysiske
- 31 og mentale helse
- 32 ● Innføre en nasjonal bemanningsnorm for skolehelsetjenesten og styrke bredden i
- 33 tilbudet.
- 34 ● Arbeide for bedre integrering av skolehelsetjenesten i skolens daglige arbeid.
- 35 ● Satse på tverrfaglig samhandling og helhetlige pasientforløp også for psykiske
- 36 pasienter
- 37 ● Sørge for at å dekke behovet for kommunepsykologer
- 38 ● Sørge for å forebygge og behandle psykiske lidelser hos eldre mennesker

41 **Rus**

42 Tromsø Arbeiderparti vil føre en aktiv ruspolitikk for å skjerme barn og utsatte grupper for
43 rusmisbruk. Vi skal styrke arbeidet med ettervern for ruspasienter i Tromsø. Mennesker som
44 er eller har vært rusavhengig forteller at den kritiske fasen er nettopp her. Folk som kommer
45 fra behandling må få en reell mulighet til å etablere seg med bolig, arbeid eller utdanning.

1 Dette krever ofte et godt og tett samarbeid mellom den enkelte, ulike deler av kommunen,
2 NAV, og frivillig sektor.

3
4 Tromsø Arbeiderparti mener at arbeid med tilbud for rusavhengige på ettermiddag og
5 kveldstid må prioriteres. Det er nødvendig å gjennomgå LAR-programmet med sikte på å
6 styrke rehabiliteringen.

7
8 Tromsø Arbeiderparti vil ikke legalisere nye rusmidler og vil yte aktiv motstand mot
9 legalisering av rusmidler som hasj, cannabis eller andre stimulerende midler.

10
11 Tromsø Arbeiderparti vil arbeide for at mennesker som har utfordringer med psykisk uhelse
12 og rus kan oppleve tilhørighet og tilknytning, håp og optimisme, identitet og egenverd,
13 mening og mestring, selvstendighet og selvråderett.

14

15 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 16 • Arbeide for godt ettervern for rusavhengige, med fokus på bolig, arbeid, aktivitet og
- 17 sosial oppfølging
- 18 • Sørge for god tidlig, forebyggende innsats overfor barn og unge
- 19 • Satse på gode rusfrie tilbud til unge

20

21

22 **Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN)**

23 Tromsø Arbeiderparti mener UNN er svært viktig for å kunne tilby den beste behandlingen til
24 folk i hele landsdelen. UNN er også svært viktig med tanke på utdanning og forskning innen
25 alle medisinske disipliner. Som det minste universitetssykehuset i landet, vil UNN alltid ha
26 utfordringer med tanke på å kunne knytte til seg den aller beste kompetansen, i konkurranse
27 med andre større sykehus. Tromsø Arbeiderparti vil peke på Tromsøs viktige funksjon som
28 vertskommune for det største sykehuset i UNN-systemet og vil arbeide aktivt for at UNN skal
29 ha de beste rammebetingelser for å fylle sitt oppdrag for befolkningen i nord.

30

31 **Rekruttering og stabilisering av helsefaglig kompetanse**

32 Oppgavene øker i helse- og omsorgssektoren. Derfor trenger kommunen flere fagfolk. Vi er
33 avhengig av at helse- og omsorgsyirket er en attraktiv utdanningsvei for unge og må derfor
34 legge til rette for dette.

35

36 Tromsø Arbeiderparti ser at bruk av deltidsstillinger, mange vikarer, færre fast ansatte og en
37 vedvarende trussel om privatisering, gir mindre forutsigbarhet og dårligere arbeidsvilkår for
38 de som utføre dette viktige arbeidet. Derfor vil Tromsø Arbeiderparti stoppe arbeidet med å
39 konkurransesutsette kommunale helse- og omsorgstjenester. Vi vil fortsette arbeidet med å få
40 flere over i hele, faste stillinger og herigjennom fjerne ufrivillig deltid. Heltidskulturen - eller
41 Tromsø-modellen - skal fortsatt prege kommunens ansattepolitikk i hele velferdssektoren.

42

43 I samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner vil Tromsø Arbeiderparti prøve ut nye
44 måter å organisere tjenestene på, for å skape bedre kvalitet og nærhet til brukerne, blant
45 annet gjennom en tillitsreform.

1 **Tillitsreformen**

2 Tillitsreformen er planlagt og/eller iverksatt i flere Arbeiderparti-styrte og rødgrønne
3 kommuner siden 2015, herunder i Tromsø. Modellen har alt vesentlig to inspirasjonskilder
4 internasjonalt – Buurtzorg-modellen i Nederland og tillitsreformen i København kommune.

5

6 Tillitsreformen utfordrer bestiller/utfører-modellen. Reformen har som mål å prøve ut nye
7 modeller for hjemmetjenesten, hvor fagpersonene myndiggjøres og gis større økonomisk og
8 faglig ansvar for tjenestene til den enkelte. De hjemmebaserte tjenestene har ofte vært
9 basert på en bestiller/utførermodell med sterke kontrollrutiner og rapporteringskrav.

10 Detaljerte vedtak og stramt definerte tidsrammer er lagt til grunn for tjenester den enkelte
11 mottar. De som utfører tjenestene har hatt liten mulighet for fleksibilitet og faglige
12 vurderinger ved endring av behov og tilstand. I en tillitsmodell skal den enkelte bruker som
13 mottar tjenestene i større grad involveres med utgangspunkt i egne ønsker og behov.
14 Medarbeidernes faglige trykghet, arbeidsglede og kreativitet skal verdsettes.

15

16 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

17

- Fjerne ufrivillig deltidsarbeid og arbeide for en heltidskultur
- Prøve ut en tillitsmodell i organiseringen av pleie- og omsorgstjenestene, for på den måten å øke attraktiviteten i sektoren og gi brukerne større medvirkning
- Stoppe konkurranseutsetting av pleie- og omsorgstjenesten
- Satse på god samhandling og samarbeid med de beste ideelle aktørene på feltet
- Legge budsjett- og rapporteringsansvar på laveste nivå og det må være enkle rapporteringsrutiner som gir de folkevalgte rask tilgang til økonomisk status i enheten.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

1 **4. ELDREPOLITIKK**

2
3 Vi lever lenge i Norge og de aller fleste opplever en god alderdom. Mange eldre står lengre i
4 jobb enn før, og de går inn i en pensjonisttilværelse som skal vare lenge. De store, første
5 etterkrigskullene vil utgjøre hoveddelen av dagens og morgendagens eldre. Det er en
6 generasjon hvor både kvinner og menn har kunnet ta utdanning og herigjennom skaffet seg
7 bred erfaring fra arbeidsliv, samfunnsliv og fritidsaktiviteter. Dette er også den første
8 teknologifortrolige eldregenerasjonen. I dag ser vi at frivillig arbeid generelt og overfor eldre
9 og syke spesielt, utføres nettopp av andre eldre og spreke pensjonister som både har tid,
10 ressurser og ønske om å stille opp for samfunnet rundt seg. Dette innebærer at eldre
11 mennesker er viktige samfunnsaktører. Tromsø Arbeiderparti vil arbeide for deltakelse og
12 medbestemmelse for seniorer på alle samfunnsområder.

13 14 **En ny eldregenerasjon**

15 Den kommende eldregenerasjonen er en ressurssterk gruppe. Dagens og morgendagens
16 eldre vil stille større krav til offentlige tjenester og bestemme mer, noe som er et udelt gode.
17 Men det fordrer at tjenestetilbudet i langt større grad enn i dag tilpasses og skreddersys til
18 den enkeltes ønsker og behov.

19
20 Vi vet at behovene blir større på pleie- og omsorgssiden fordi vi lever lenger, ofte med ulike
21 komplikasjoner og et avansert sykdomsbilde. Siden de aller fleste vil foretrekke å bo i egen
22 bolig, må særlig hjemmetjenestene rustes for fremtiden. Andre vil ikke ha mulighet til å klare
23 seg selv. De vil ha behov for heldøgns omsorg og pleie. Derfor må vi tenke nytt og satse
24 større i eldrepolitikken. Vi må sørge for flere ansatte besitter variert fagkunnskap. Fagfolkene
25 må få tiden tilbake, «stoppeklokkeomsorgen» må opphøre og rapporteringsveldet må ned.
26 Tromsø Arbeiderparti har vedtatt å innføre en tillitsreform for omsorgstjenestene og er
27 allerede igang med dette sammen med sine samarbeidspartnere i kommunepolitikken.

28 29 **Livsglede-sertifisering**

30 Livsglede for Eldre er en ideell stiftelse som arbeider for at alle eldre skal ha et meningsfullt
31 liv. Gjennom gode opplevelser stimuleres sosiale, åndelige og kulturelle behov hos den
32 enkelte. For å iverksette meningsfylte aktiviteter for eldre på institusjon, må kommunene
33 systematisere dagen rundt beboerne, basert på den enkeltes ønsker, behov og
34 livserfaringer. Den nasjonale sertifiseringsordningen Livsgledehem, som eies og drives av
35 Livsglede for Eldre, kan være et velegnet verktøy for å lykkes med dette.
36 Sertifiseringsordningen bygger på det gode arbeidet som allerede gjøres i kommunen, og
37 hjelper institusjonene med å trekke nærmiljø og frivillighet inn som en naturlig ressurs i
38 omsorgsarbeidet. Både barnehagebarn, skoleelever, studenter og lokale ildsjeler gjør en stor
39 innsats i eldreomsorgen over hele Norge. Møtene mellom generasjoner fremmer god
40 folkehelse, for både gammel og ung.

1 **Samspill mellom offentlig og ideell**

2 Tromsø Arbeiderparti vil tilrettelegge for at kommunen anerkjenner og drar nytte den
3 kompetansen, kunnskapen og erfaringen eldre mennesker innehar. Eldre i Tromsø
4 representerer et stort mangfold og skal kunne leve aktive og gode liv, ut fra egne ønsker og
5 muligheter. Samtidig skal alle eldre ha trygghet for at man får hjelp og støtte fra det offentlige
6 når behovet er der.

7 Vi vil utvikle en politikk som styrker hjemmebasert hjelp og omsorg, samtidig som vi må
8 bygge nok omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Vårt mål er en fleksibel, brukervennlig
9 eldreomsorg av høy kvalitet, i offentlig regi. Vi sier nei til private kommersielle drivere i de
10 mest arbeidskraftintensive og sårbare velferdstjenestene, og vil gå inn for at disse skal
11 drives av det offentlige, i samspill med ideelle aktører.

12

13 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 14 ● Legge til rette for at seniorer kan delta på alle samfunnsarenaer og leve aktive,
15 selvstendige liv
- 16 ● Starte arbeidet med å "livsglede-sertifisere" alle sykehjemmene i kommunen
- 17 ● Ta i bruk god og anvendelig velferdsteknologi. Kommunen har satt av 50 mill i et
18 velferdsteknologifond.
- 19 ● Videreføre arbeidet med å implementere en tillitsmodell i eldreomsorgen
- 20 ● Sørge for å ta tilbake til kommunal drift matlagingen for eldre i sykehjem og
21 hjemmetjeneste
- 22 ● Starte et arbeide med å gjennomgå ernæringssituasjonen hos eldre som får mat i
23 hjemmetjenesten eller på sykehjem
- 24 ● Gjennomgå ordningen med sentralkjøkken versus matlaging på sykehjemmene, med
25 tanke på kvalitet og ressursbruk
- 26 ● Gjennomgå matrutiner og matservering i sykehjem og hjemmetjeneste med tanke på
27 forbedringer
- 28 ● Sikre gode kulturtilbud til syke, eldre og andre som ikke kan oppsøke de ordinære
29 kulturtilbudene, f.eks tilbud i regi av Den kulturelle spaserstokken
- 30 ● Sikre minst ett aktivitetstilbud i uka til alle som ønsker dette
- 31 ● Starte en prosess med å «livsglede-sertifisere» alle kommunens sykehjem
- 32 ● Ta sikte på å opprette frivillighetskoordinatorer i alle bydelene
- 33 ● Sikre gratis trygghetsalarm
- 34 ● Starte renovering av Kvaløysletta og Kroken sykehjem

35

36

1 **5. KULTUR, IDRETT OG FRILUFTSLIV**

3 **Kultur**

4 Kunst- og kulturopplevelser gir innhold til våre liv. Kultur bringer oss sammen på tvers av
5 ulike grenser; språklige, kulturelle og sosiale. Å oppleve kunst og kultur - og selv kunne delta
6 på egne premisser - utfordrer, berører og gleder oss som mennesker. Kunst og kultur gir oss
7 dypere innsikt i oss selv og andre, og bidrar til å styrke fellesskap og samhørighet i et
8 samfunn. Kultur er helsebringende for både vår mentale og fysiske helse.

10 Tromsø Arbeiderparti vil ta vare på og videreutvikle Tromsø som levende kulturby. Vi trenger
11 både de profesjonelle kulturinstitusjonene, de frie kunstnerne og det flotte frivillige kulturlivet
12 i kommunen. Vi ønsker at Tromsø skal utvikle og ta vare på sine eierskaps-og
13 vertskapsforpliktelser for viktige kulturinstitusjoner som NOSO Arktisk Filharmon, Hålogaland Teater,
14 Nordnorsk kunstmuseum, Tromsø Internasjonale Filmfestival, Nordlysfestivalen og flere andre. Vi vil også at kommunen skal være en aktiv part i utvikling
15 og realisering av et "Klangens hus" i Mack-kvartalet, sammen med blant annet UIT Norges
16 Arktiske Universitet.

19 De frie kunstnere og deres institusjoner, som f. eks miljøet ved Rådstua, er viktige aktører i
20 byens kulturliv. Tromsø Arbeiderparti vil videreutvikle samarbeidet med dette miljøet. Det er
21 viktig å ivareta møteplasser/arenaer for frilansere innen ulike kunstformer. Vi vil også legge
22 til rette for at de gode møtene mellom kulturens mange uttrykk og byens befolkning kan finne
23 sted i hele kommunen, også utenfor sentrum.

25 Det frivillige kulturlivet skal ha gode utviklingsmuligheter, Tromsø Arbeiderparti vil blant
26 annet legge til rette for at det finnes gode øvingsmuligheter for ulike kulturaktiviteter, som
27 kor, korps og andre.

29 Tromsø Arbeiderparti vil legge til rette for at mennesker som selv ikke klarer å delta i eller
30 oppsøke kulturlivet på egen hånd, skal få hjelp til det. Dette kan være eldre mennesker, eller
31 personer med ulike funksjonshemninger. Også personer med lav inntekt eller som faller
32 utenfor av andre grunner, vil trenge en ekstra innsats fra fellesskapet for å kunne benytte
33 seg av kommunens kulturtilbud. Vi vil arbeide for at Miff - "Musikk i fengsel og frihet" - i regi
34 av Troms musikkråd, fortsatt skal ha nødvendige offentlige tilskudd.

36 Tromsø Arbeiderparti vil prioritere barn og i våre kulturpolitiske satsinger. Kulturskolen må
37 være tilgjengelig for alle, kulturkort skal gi barn og unge rimelig tilgang til kultur-og
38 idrettsarrangementer, og opplevelseskort og utleieordningen TURBO er gode tilbud til barn i
39 lavinntektsfamilier.

41 Tromsø Arbeiderparti vil legge vekt på å utvikle mangfoldet i kommunens kulturliv. Her vil
42 samisk kultursenter Gaisi stå sentralt, likeså det kvenske miljøet i Tromsø. Også de øvrige
43 minoritetskulturene må løftes fram som viktige aktører i Tromsøs kulturliv.

- 1 *Tromsø Arbeiderparti vil:*
- 2 ● Ta initiativ til at ungdomshuset Tvibit skal bli nasjonalt kompetansesenter for
- 3 ungdomskultur
- 4 ● Sørge for fortsatt lav/reduisert kontingent for en plass ved Tromsø kulturskole, slik at
- 5 alle barn og unge som ønsker det kan få undervisning, uavhengig av familiebakgrunn
- 6 eller økonomi
- 7 ● Ivareta kulturen plass i grunnskolen, blant annet gjennom Den kulturelle skolesekken
- 8 og SFO
- 9 ● Sørge for at skolene kan ha åpent på ettermiddagstid for kultur - og idrettsaktiviteter
- 10 ● Videreføre ordningen med UNG Kulturrabatt som gir rabatterte priser for barn og
- 11 unge på kultur-og idrettsarrangementer og øke antall arrangementer tilgjengelig for
- 12 unge under 18
- 13 ● Videreføre og utvide ordningen med TURBO - utleie av sports-og friluftsutstyr til å
- 14 også ha tilbud i flere bydeler.
- 15 ● Videreføre ordningen med "opplevelseskort" for barn i lavtlønnsfamilier
- 16 ● Arbeide for at det opprettes utdanning i musikkterapi i Tromsø, ved UIT Norges
- 17 Arktiske Universitet
- 18 ● Støtte Kultas planer for uteområdet rundt Kulta/Otium, blant annet med tanke på et
- 19 samarbeid mellom de to institusjonene.
- 20 ● Støtte de samiske og kvenske kulturmiljøene i Tromsø, samt de øvrige
- 21 minoritetsgruppene i kommunen.
- 22 ● Utvikle Mack-kvartalet med nytt konserthus med plass til 1200 og akustikk som
- 23 matcher Stormen i Bodø for NOSO sine øvinger og konserter.
- 24 ● Støtte opp om UIT sitt arbeid med flytting til Mack-kvartalet av Musikk-konservatoriet.
- 25 ● Jobbe for en felles utvidelse og forbedring av PEM og VT på tomten som ligger bak
- 26
- 27

1 **Friluftsliv og folkehelse**

2 Tromsø har fantastisk natur i alle deler av kommunen. De fleste som bor i Tromsø har god
3 tilgang til turterreng og rekreasjon. Like fullt er det mange som kan oppleve det tungvint å
4 benytte seg av tilbudene. For mange kan det rett og slett være umulig å få tilgang til
5 friluftsområdene. Tromsø Arbeiderparti vil ha en kraftfull satsing på tilrettelegging og
6 tilgjengeliggjøring av turveier og rekreasjonsområder i hele kommunen.

7

8 Vinterturismen er i sterk vekst, og både topturer på ski, hvalsafari, og nordlyset har gitt økt
9 tilstrømming av turister og skapt nye arbeidsplasser i kommunen.

10

11 Prosjektet «Tromsø-marka» ble opprettet av kommunestyret i Tromsø i juni 2011. Målet var
12 å videreutvikle prosjektet for å gi mulighet til rekreasjon, friluftsliv og fysisk aktivitet for hele
13 befolkningen. Tromsøya har fått et nærmiljøtilbud som er enestående, og som også oppfyller
14 flere av de kravene som er nedfelt i Folkehelseloven av 2011 - en banebrytende lov som har
15 som mål å fremme gode tiltak for befolkningens fysiske og psykiske helse.

16

17 Tromsø Arbeiderparti mener oppfølging må komme for øvrige bydeler i neste periode, og at
18 man også sørger for at dette ivaretas gjennom kommunens arealplanlegging.

19

20 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 21 ● sørge for å bygge friområder i minst fem bydeler, etter modell av Charlottenlund på
- 22 Tromsøya og vil tilrettelegge flere turløyper i distriktet
- 23 ● At første område, Tromsdalen, realiseres så tidlig som mulig i neste periode
- 24 ● sørge for turvei fra Movika til Tromsdalen
- 25 ● sørge for friluftsområder rundt alle skolene
- 26 ● sørge for friluftsområder knyttet til sykehjem og liknende institusjoner
- 27 ● tilrettelegge naturlige fjærområder slik at de kan være tilgjengelig for allmennheten,
- 28 eventuelt også gjennom kjøp av grunn
- 29 ● tilrettelegge turvei til de historiske gruvemurene i Tromsdalen, også kalt «Gruve-
- 30 veien»
- 31 ● jobbe for at naturbaserte næringer skal ha gode vekstvilkår hele året igjennom
- 32 ● få på plass en forvaltningsplan for Tromsømarka, som tar for seg hvordan vi skal
- 33 vedlikeholde det vi har, før vi setter i gang med nye prosjekter.
- 34 ● Ikke gi nye byggeprosjekter og reguleringsplaner dispensasjon til lavere kvalitet enn
- 35 de krav som stilles til lekeplasser

36

37

38 **På parti med idretten**

39 Tromsø har et mangfoldig idrettsmiljø som gir glede, utfoldelse og livskvalitet hele året.

40 Tromsø Arbeiderparti vil berømme de mange frivillige; både foreldre, trenere og andre, som
41 legger ned et stort arbeid for idretten generelt og barn - og ungdomsidretten spesielt.

42

43 Tromsø har i dag tilgjengelig om lag halvparten av den hallkapasiteten kommunen trenger.

44 For å ta igjen etterslepet er det nødvendig å støtte opp både om initiativene til de enkelte

45 idrettslagene, samt idrettsbyen Tromsø sine prosjekter. Her har vi i siste periode

46 gjennomført eller igangsatt alle prioriterte forslag i gjeldende kommunedelplan for idretts- og

1 friluftsliv. Vi vil være på parti med idretten og følge opp den nye planen, som vil gjelde for
2 neste kommunestyreperiode.

3

4 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 5 ● prioritere barne- og breddeidretten, og sikre at både organisert og uorganisert
6 ungdom har mulighet til trening og lek i idrettshallene.
- 7 ● sikre at det settes av tilstrekkelig arealer til idrett og friluftsliv i alle bydeler.
- 8 ● sikre at Tromsøbadet blir mulig å bruke for barn- og unge, både for å sikre kommunal
9 svømmeundervisning og til å rekruttere til svømming og klatring som barne- og
10 ungdomsidrett.
- 11 ● jobbe spesielt for sterkere statlig finansiering av etterslepet på idrettsanlegg i hele
12 landet
- 13 ● jobbe for realisering av et Tromsø-spektrum for hallidrettene og for idrettshaller i alle
14 bydeler, samt realisering av anlegg som er prioritert av Tromsø idrettsråd og i
15 kommunedelplanen for idrett- og friluftsliv.
- 16 ● Sørge for å ytterligere reduksjon av leiepriser for idrettshaller - og utstyr og gjennom
17 gode pakkeløsninger sørge for at idrettens utgifter til idrettsarrangementer om
18 turneringer og kamper blir redusert.
- 19 ● Sikre at idretten og den uorganiserte aktiviteten får nok søkbare midler, bl.a. gjennom
20 videre styrking av nærmiljø og frivillighetsfondet, hvor vi har fått en rekke konkrete
21 prosjekter som kunstgressbaner og skateparker
- 22 ● jobbe for at så mange Tromsø-skoler som mulig skal leie ut lokale gratis.
- 23 ● fortsette arbeidet med å innhente internasjonal og nasjonal støtte til å utvikle Storelva
24 som FIS-arrangør i nordiske grener inkludert bygging av 90 og 120 meters bakker.

25

26

27

28

6. NÆRINGS- OG UTVIKLINGSPOLITIKK - VEKST OG UTVIKLING

Mulighetenes kommune

Tromsø ligger i et område med store ressursrike sjøområder, majestetiske fjell og fantastiske turområder. Tromsø er levende kulturby, med stor humankapital, gjennom kompetente, og kreative innbyggere. Tromsø Arbeiderparti vil ha en målrettet innsats for å hente ut dette store potensialet.

Kommunen har i dag solide offentlige virksomheter innen forskning og forvaltning, samt et variert næringsliv basert på våre fortrinn som arktisk kystby. Tromsø har en ung og velutdannet befolkning bestående av mennesker fra mer enn 140 nasjoner. Både handel- og service, bygg- og anlegg og et mangfold av maritime næringer har funnet sin plass i kommunen. Veksten i reiselivet har de siste årene vært enorm, noe som gir aktiviteter både i by og distrikt. Dette vil vi utvikle videre på en sunn og bærekraftig måte.

Stor offentlig sektor, vekst i privat næringsliv

Tromsø har en stor offentlig sektor som sikrer forutsigbar kjøpekraft, viktig kompetanse og betydelig aktivitet i kommunen. Dette er en fordel for både innbyggerne og næringslivet, samtidig som vi må sikre at fokus på utvikling og vekst innen privat sektor ikke tapes av syne. Tromsø Arbeiderparti er glad for at kommunen har hatt betydelig større vekst av private arbeidsplasser i denne perioden enn under forrige, og at NHO nylig kåret Tromsø til landets 14. beste kommune å drive næringsvirksomhet i.

Tromsø Arbeiderparti vil understreke betydningen av at man fortsatt legger til rette for både nye og eksisterende næringer for å sikre at Tromsø også i fremtiden kan være en attraktiv by for unge mennesker som søker interessante og relevante jobber. Vi har viktige nasjonale og internasjonale virksomheter i Tromsø, men vi må ha som mål å få flere - herunder de som ønsker å etablere hovedkontor her. Vi må sikre at store selskaper med investeringsvilje, beslutningstakere og kompetanse finner det interessant å komme til byen vår. Tromsø Arbeiderparti vil derfor legge til rette for sunn vekst og gode rammebetingelser for alle deler av privat næringsliv i kommunen.

Kunnskapsbasert utvikling av havnæringene

Tromsø er en liten, men viktig aktør i en stadig mer globalisert verden. Tromsø Arbeiderparti ønsker økt klyngedannelse for å styrke kvalitet og konkurransekraft innen viktige bransjer hvor vi kan hevde oss. Vi har solide fagmiljøer i byen som bidrar til innovasjon og knoppskyting - og med gode muligheter for ytterligere vekst. Tromsø Arbeiderparti mener at utdanning- og forskningsmiljøer i sterkere grad må kobles til kommune, fylke og næring - med sikte på å utvikle eksisterende næringer og skape nye.

Økt verdiskapning

Tromsø er i dag en av landets største fiskerikommuner. Tromsø Arbeiderparti mener at vi må kunne øke den lokale verdiskapningen av det råstoffet som landes i regionen. Aktører som utnytter fellesskapets arealer og råstoff skal ilegges et samfunnsansvar, med vekt på lokale ringvirkninger og synlig samfunnsnytte. Tromsø har både kompetanse og ressurser

1 for å kunne ha en kunnskapsbasert utvikling av fremtidens næringer innen fiskeri, havbruk
2 og andre marine næringer.

3

4 **Kultur og næring**

5 Tromsø Arbeiderparti vil støtte opp den viktige kulturbaserte næringsvirksomheten som
6 finner sted i kommunen. Potensiell næringsvekst vil også kunne realiseres med
7 Tromsøbadet, fremtidige skianlegg og videreutviklingen av arrangementer som Arctic Race
8 of Norway og andre nasjonale og internasjonale arrangementer.

9

10 *Tromsø Arbeiderparti vil satse på vekst og utvikling i kommunen:*

- 11 • Tilrettelegge for flere private bedrifter og arbeidsplasser i kommunen. Tromsø
12 Arbeiderparti stiller seg bak Næringsforeninga i Tromsøregionens mål om 2000 nye
13 arbeidsplasser i privat sektor innen 2022.
- 14 • Være ansvarlig service- og samarbeidspartner for det lokale næringslivet, både
15 offentlig og privat
- 16 • Legge til rette for næringsarealer og næringslokaler for små og mellomstore bedrifter
17 i kommunen
- 18 • Styrke næringsavdelinga i kommunen og gjennom det styrke næringssettinga i
19 kommunen, blant annet gjennom å etablere og formalisere et tydeligere samarbeid
20 mellom administrasjon, politikere og næringsforening i regionen
- 21 • Arbeide for såkornfond og kapitaltilførsel til landsdelen

22

23 *Tromsø Arbeiderparti vil sørge for god infrastruktur i hele kommunen:*

- 24 • Jobbe for gode samferdselsløsninger i distriktene som kan sikre trygge veier til både
25 fiskeindustri og samfunn.
- 26 • Søke å realisere en helhetlig løsning for etablering av næringsvirksomhet for flere
27 aktører ved Tønsnes Havn, hvor kaianlegget kan utnyttes til landbasert aktivitet innen
28 fiskeri- og/eller havbruk.

29

30 *Tromsø Arbeiderparti vil satse på forskning og videreutvikling av havnæringene:*

- 31 • Stimulere til økt forskning og utvikling av ny teknologi innen havbruk.
- 32 • Benytte næringsfondet etablert på midler fra Havbruksfondet til utvikling av
33 næringsliv i både by og distrikt
- 34 • Legge til rette for mer videreforedling av fisk, og økt lokal verdiskapning innen fiskeri-
35 og havbruksnæring.
- 36 • Utvikle en bærekraftig havbruksnæring, basert på en en variert, sunn og fornuftig
37 utnyttelse av sjøarealene i kommunen. Dette skal skje i forbindelse med rullering av
38 kystsoneplanen.

39

40 *Tromsø Arbeiderparti vil styrke Tromsøs posisjon som Arktisk by i nord:*

- 41 • Bygge en klar og tydelig kommunikasjon rundt Tromsø som Arktisk hovedstad, blant
42 annet med fokus på havnæringene.
- 43 • Styrke samarbeidet mellom kommune, fylkeskommune, næring og forskning for å
44 utvikle potensialet innen fiskeri, havbruk og maritim industri, med Tromsø som
45 forskningsbasert arena for havbaserte, viktige fremtidsnæringer.

46

47

- 1 *Tromsø Arbeiderpartiet vil jobbe for å styrke Tromsø som attraktiv kommune å leve i:*
2 • Iverksette tiltak gjennom en kommunal strategi som gjør det attraktivt å bo og jobbe i
3 Tromsø kommune, og som viser byens muligheter for unge arbeidstakere
4 • Arbeide for at Tromsø skal huse flere hovedkontorer som bidrar til attraktive stillinger
5 og innflytelse på regional utvikling og forankring
6 • Økt klyngedannelse for samarbeid og utvikling på tvers av aktører og næringer.

7

8 *Tromsø Arbeiderpartiet vil styrke Tromsø som reiselivskommune:*

- 9 • Etablere en god dialog med reiselivsbransjen for å sikre en bærekraftig utvikling av
10 den voksende turismen i hele kommunen.
11 • Legge en bærekraftig strategi for mottak av cruisetrafikk som ivaretar både hav- og
12 bymiljø, med fokus på lokalt positive ringvirkninger.
13 • Tilrettelegge for landstrøm for å få ned forurensing fra cruisetrafikken.
14 • Utrede muligheten for å innføre en turistskatt, som i sin helhet skal gå til
15 tilrettelegging for turistene og lokale, skilting, toaletter, vedlikehold etc.
16 • Se på mulighetene for at Lyngsalpan får status som nasjonalpark, gjennom at
17 Tromsø kommune tar initiativ til de tre andre kommunene

18

19 *Tromsø Arbeiderpartiet vil styrke Tromsø som handelsby;*

- 20 • Legge til rette for handel- og servicenæring, og sikre attraktive handelssentre både i
21 og utenfor sentrum, der knutepunktstrategien legges til grunn.
22 • Jobbe for forutsigbar, nøytral og ansvarlig bevillingspolitikk.
23 • Legge til rette for næringsaktivitet i første etasje i alle leilighetskompleks i sentrum.

24

25

26 **7. BYUTVIKLING OG SAMFERDSEL**

27

28 Tromsø Arbeiderparti ønsker å bygge miljøvennlige samfunn med lave utslipp, effektive
29 transportårer og gode muligheter for å gå og sykle. Trygge skoleveier, renere luft, mindre
30 støy og tryggere bomiljø må vektlegges. Derfor mener vi at Tromsø må kombinere en
31 offensiv satsing på kollektivtransport og bygging av sammenhengende gang- og sykkelveier,
32 med en tilrettelagt utbygging av veinettet. En sterk befolkningsvekst vil medføre økt
33 transportbehov. Det er derfor viktig å øke kollektivandelen kraftig frem mot 2030. Løsningen
34 er en best mulig bymiljø-avtale for Tromsø.

35

36 Tromsø Arbeiderparti vil søke gjennomførbare løsninger og tverrpolitisk samarbeid, for vei-
37 og kollektivplaner som kan videreføres uavhengig av politisk styre i kommunen. Omkamper
38 og mangel på samarbeid har i altfor stor grad ført til forsinkelser i viktige veiprojekter i
39 Tromsø.

40

41 Tromsø Arbeiderparti mener fremtidige veiprojekter i sterkere grad må vurderes ut fra en
42 kost-nytte effekt. Vi vil derfor arbeide for at ny innfartsvei til Tromsø skal bygges så raskt
43 som mulig til en akseptabel pris, samt at Kvaløyforbindelsen prioriteres. Tromsø
44 Arbeiderparti støtter bygging av Ullsfjordforbindelsen. Vi skal jobbe for å sikre de mest

1 rasutsatte veiene i distriktene av Tromsø.

2

3 Tromsø er et trafikknutepunkt for handel, turisme, fisk og industri, og har økt aktivitet i
4 oljesektoren. Tromsø Arbeiderparti mener at regionen trenger oppgradering og styrking av
5 interne transportårer mellom Russland, Finland, Sverige og Norge. I tillegg må vi bygge ut
6 knutepunktene til verdensmarkedene. Dette krever tettere samarbeid regionalt og over
7 landegrensene. Tromsø Arbeiderparti vil jobbe for oppgradering av veiforbindelsen fra
8 Tromsø til Finland og arbeide for Nord-Norgebanen, med første del Narvik - Tromsø.
9 Tromsø Arbeiderparti vil understreke at Tromsø lufthavn Langnes har behov for å øke
10 kapasiteten til å ta imot flere og også større fly. Vi vil jobbe for å realisere dette.

11

12 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 13 ● Jobbe for en best mulig bymiljø-avtale for Tromsø
- 14 ● Legge til rette for samarbeid i viktige veiprojekter, hvor gjennomføring/tid er viktigst
- 15 ● Bygge E8 gjennom Ramfjorden raskest mulig.
- 16 ● Prioritere å få utarbeidet en Sentrumsplan for større fortetting, bedre
- 17 fremkommelighet for alle brukere og - ikke minst - legge vekt på gode
- 18 utomhusområder
- 19 ● Ha planvedtak for realisering av KDP for Stakkevollveien med oppstart utbygging i
- 20 2020
- 21 ● Satse på bolig- og næringsutvikling - med fundament Knutepunktstrategi som er
- 22 vedtatt
- 23 ● Legge til rette i distriktene for bolig, samferdsel og næring
- 24 ● Utnytte areal inntil markagrensa, med justering på begge sider av Tromsøya, samt
- 25 for Tromsdalen og Kvaløya. Dette må også omfatte syklende
- 26 ● Sørge for en godt forankret KPA, som sikrer langsiktighet og utvikling for både det
- 27 offentlige og private
- 28 ● Sørge for at utbygging av infrastruktur mellom definerte knutepunkter forsterkes
- 29 ● Arbeide for at Tromsø lufthavn Langnes utvides, slik at kapasiteten øker
- 30 ● Gjennom flyplassutvalget i Tromsø kommune, videreføre det gode og aktive
- 31 samarbeidet med Avinor om terminalutvidelse, rullebaneforlengelse, utenlandske
- 32 direkteruter og veitunnel i Breivika.
- 33 ● Arbeide aktivt for å realisere rassikring og trygg fremkommelighet til Tromvik,
- 34 Oldervik og gjennom Holmbuktura
- 35 ● arbeide for Nord-Norgebanen, med første del Narvik – Tromsø
- 36 ● prioritere kosting og brøyting av gang og sykkelveier
- 37 ● prioritere mer midler til vedlikehold av kommunal boligmasse

38

39

8. MILJØ OG KLIMA

Tromsø Arbeiderparti har som mål at Tromsø skal bli en foregangskommune på klima og miljø. Det innebærer å kutte utslipp, begrense forsøpling og å ta vare på den lokale naturen og det lokale økosystemet.

Tromsø Arbeiderparti vil:

- At Tromsø kommune skal behandle et klimabudsjett og klimaregnskap hvert år.
- At Tromsø kommune skal lage en plan på hvordan kommunen kan kutte i utslipp og bli en mer miljøvennlig kommune.

Avfallshåndtering

For å møte klimaendringene er det avgjørende at man går over til en mer sirkulær økonomi. Det viktigste virkemiddelet for å få til dette er å sikre god håndtering av avfallet i kommunen. Veldig mye av det som kastes har fortsatt verdier og mye av denne type avfall er i realiteten ressurser på avveie. Ved å benytte seg av disse ressursene istedenfor å la de gå til spille, kan man skape vekst og verdier uten å måtte utvinne naturressurser utover det som er bærekraftig.

Tromsø Arbeiderparti vil:

- Sørge for at alle innbyggere i Tromsø kommune har lett tilgang på kildesortering og at det gode tilbudet som Remiks gir for sorteringsmuligheter for papir, plast, mat, glass og metall for samtlige innbyggere videreføres.
- Sikre god dekning av returpunkter for glass, slik at alle innbyggerne har tilgang til disse
- Sette av penger til søppeldunker i hele kommunen, både i sentrum og på turstier, slik at dette behovet blir dekket og at det sikres regelmessig tømming av disse.
- Sørge for panteringer på søppelbøttene i sentrum og på UiT.
- Arbeide for at offentlige bygg i Tromsø kommune skal ha kildesortering på sine avfallsbeholdere.
- Opprette returpunkt for mat i Tromsø kommune.
- Stille krav om sortering og tilfredsstillende håndtering av næringsavfall
- Jobbe for å bli pilotkommune for prosjekt hvor det ikke skal være lovlig for dagligvarebransjen å kaste mat

Plastfri by

Tromsø Arbeiderparti har som mål at Tromsø skal bli en plastfri by. Det krever et godt samarbeid mellom kommune, næringslivet og privatpersoner. Plastfrie alternativer må være lett tilgjengelige og attraktive både for den enkelte og for bedriftene i byen. I tillegg må kommunen lede an ved å minimere og helst eliminere sitt eget forbruk.

Tromsø Arbeiderparti vil:

- Arbeide for å kutte ut all unødvendig plastforbruk i kommunens egen virksomhet
- Samarbeide med initiativer som plastfrie kafeer og plastfrie festivaler
- Stille krav i anbudprosesser

1 **Transport**

2 Det er flere utfordringer med transportnettet i Tromsø. Infrastrukturen sliter med å håndtere
3 mengden biler og svevestøv gjør det mindre komfortabelt å bevege seg ute. I tillegg er
4 luftforurensingen helseskadelig. For å få et bedre lokalt klima og et bedre transportnett i
5 kommunen må det satses på å få folk over fra bil til andre mer miljøvennlige
6 transportmetoder. Det viktigste er at kommunen legger til rette for syklister og fotgjengere.

7

8 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 9 ● Opprette bysykler i Tromsø kommune.
- 10 ● Sette av penger til flere gang- og sykkelstier slik at det blir lett å forflytte seg uten bil.
- 11 ● Skape flere bilfrie områder i Tromsø

12

13 **Grønt Arbeidsliv**

14 Tromsø Arbeiderparti har et mål om at byen fortsette å vokse. Vi ville øke næringsaktiviteten
15 og antall arbeidsplasser i kommunen. Det er likevel viktig at økt verdiskapning ikke går på
16 bekostning av miljø og klima. I samarbeid med partene i arbeidslivet vil vi skape grønne
17 arbeidsplasser i kommunen. Kommunen må bidra til å legge til rette for bedrifter som satser
18 på grønne næringer eller eksisterende næringer som kutter i sine utslipp.

19

20 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 21 ● Ha belønningsordninger til hjørnesteinsbedrifter som omstiller og kutter klimautslipp
- 22 ● Gi utviklingsmidler til grønne innovasjonsprosjekter i kommunen.
- 23 ● Arbeide for at nye biler kommunen kjøper inn skal være el-biler eller andre
- 24 nullutslippskjøretøy.
- 25 ● Innføre kjøttfri mandag på alle offentlige arbeidsplasser i Tromsø kommune og ha
- 26 vegetaralternativer hver dag.

27

28 **Bygg**

29 For å nå våre klimamål må det bygges effektivt, miljøvennlig og langsiktig. Alle nye bygg i
30 Tromsø må bygges med så lave klimautslipp som mulig i bygningsfasen og så høy
31 energieffektivitet som mulig. Byggene må leve opp til dagens og fremtidens standarder og
32 ha så lav utslipp som mulig i et livsløpsperspektiv. Ved å stille krav om at alle bygg Tromsø
33 kommune skal bygge må være plusshus vil det kommunalt bebygde arealet kunne bidra til å
34 gi strøm til resten av kommunen.

35

36 *Tromsø Arbeiderparti vil:*

- 37 ● Alle nye bygg som bygges i regi av Tromsø kommune skal være plusshus og bygd
- 38 etter ambisiøse miljøstandarder.
- 39 ● Fase ut bruk av fossilt brensel til oppvarming og alternative energikilder tas i bruk.
- 40 ● Ved utlysning av anbud på nye byggeprosjekter skal miljø vektlegges 50%.
- 41 ● Gjennomgå bygningsmassen og med mål om å forbedre energiutnyttelsen-

42

43

9. ET TRYGT ARBEIDSLIV

Tromsø Arbeiderparti vil understreke at det er de ansatte som er kommunens viktigste ressurs, for å kunne ha god kommunal drift. Kommunen må være en profesjonell og trygg arbeidsgiver, med respekt for medbestemmelsesretten. Vår grunnleggende holdning er at ansatte skal vises tillit, tas med på råd, verdsettes og få gode utviklingsmuligheter. Trivsel og arbeidsglede hos de som skal yte tjenestene kommer alltid innbyggerne til gode. Ved konkurranseutsetting og privatisering blir de ansattes lønns- og arbeidsvilkår satt under press. Vi vil derfor stanse alle privatiseringsprosjekter, og rekommunalisere tjenestene der dette er formålstjenlig og mulig.

Tromsø Arbeiderparti vil arbeide for et inkluderende arbeidsliv, og Tromsø kommune skal gå foran som et godt eksempel. Kommunen skal gi flere mennesker mulighet til arbeidstrening, vise fleksibilitet overfor egne ansatte og gi mennesker med nedsatt arbeidsevne en dør inn i arbeidslivet.

Tromsø Arbeiderparti vil stille krav til bedrifter som tar oppdrag/leverer anbud for kommunen om å ha gode ansettelsesforhold og arbeidsvilkår, være godkjent lærebedrift og sette en øvre grense for antall underleverandører. Vi vil praktisere de tidligere bestemmelsene i arbeidsmiljøloven, og sørge for at flere får ansettelse i faste, hele stilling.

Tromsø Arbeiderparti har sammen med samarbeidspartiene vedtatt å innføre Oslo-modellen i Tromsø kommune. Den inneholder flere viktige momenter for å bevare et velordnet arbeidsliv og hindre sosial dumping.

Oslo-modellens viktigste punkter:

1. Krav om bruk av fast ansatte - i all hovedsak - i minst 80 prosent stilling
2. Krav om tarifflønn mellom oppdrag i de tilfellene innleid arbeidskraft brukes.
3. Krav om faglærte håndverkere. 50 prosent av arbeidende timer innen bygg- og anleggsgfag skal utføres av fagarbeidere eller personell med dokumentert fagopplæring.
4. Krav om at minimum 10 prosent av arbeidende timer utføres av lærlinger i fag med behov for flere lærlinger.
5. Krav om kun ett ledd i underentreprenørkjeden, her regnes bruk av innleie som ett ledd.
6. Krav om forhåndsgodkjennelse fra Oslo kommune om bruk av underentreprenør og innleie.
7. Krav om god norsk for alle nøkkelpersoner i prosjektet.
8. Krav om HMS-kort fra dag én og registrering i det elektroniske registreringsystemet HMSREG (SELMA). Krav til dokumentert yrkesskedeforsikring.
9. Krav om lønns- og arbeidsvilkår på samme eller høyere nivå enn allmenngjorte, landsdekkende eller lokale tariffavtaler.
10. Krav om sporbar betaling til arbeiderens bankkonto, og forbud mot kontant betaling.

1 Tromsø Arbeiderparti vil fremheve at trepartssamarbeidet mellom arbeidsgivere,
2 arbeidstakere og myndigheter er selve bærebjelken i norsk arbeidsliv. Slik skal det også
3 være i Tromsø. Her skal det både være godt å bo og trygt å arbeide.

4
5 Tromsø Arbeiderparti har lange tradisjoner for å samarbeide med fagbevegelsen.
6 Dette samarbeidet skal sikre at Tromsø kommune er en god og trygg arbeidsplass, og at
7 rettigheter for ansatte ivaretas. Spesielt viktig er det at fagbevegelsen gjennom sine
8 hovedtillitsvalgte sikres reell medbestemmelse vedrørende kommunens drift og egne
9 arbeidsvilkår.

10

11 Sterke og ansvarlige organisasjoner i arbeidslivet er et viktig grunnlag for høy sysselsetting.
12 Et organisert arbeidsliv bidrar til økt verdiskaping, produktivitet og innovasjon, og gjør det
13 norske arbeidsmarkedet svært konkurransedyktig. Fagbevegelsen og tillitsvalgte kjenner
14 arbeidsplassene, ansatte og utfordringene i det daglige arbeidet.

15

16 *Tromsø Arbeiderparti vil*

- 17 ● Opprettholde et sterkt fagligpolitisk samarbeid mellom politisk ledelse og
18 fagbevegelsen i byen, med faste møtepunkt
- 19 ● At 1. mai-markeringen skal være søknadsberettiget
- 20 ● At det legges vekt på lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter ved kommunale
21 anbudsrunder, i tråd med Oslo-modellen
- 22 ● At Tromsø kommune skal fortsette arbeidet med å fjerne uønsket deltid blant de
23 kommunalt ansatte.
- 24 ● Fortsette samarbeidet med fagbevegelsen og de ansattes organisasjoner for å
25 etablere tillitsreformen i helse- og omsorgssektoren i kommunen.
- 26 ● Sikre at de ansattes faglige vurderinger hos den enkelte ansatte blir synliggjort og
27 lagt til grunn i pleie- og omsorgsarbeidet
- 28 ● Jobbe for etablering av et tverretalig a-krimssenter i Tromsø
- 29 ● Lage et system som sikrer at Tromsø kommune leier ut kommunal grunn, torg etc. til
30 useriøse aktører

31

32

1 10. INTEGRERING

2

3 Tromsø er en mangfoldig by med nesten 150 forskjellige nasjonaliteter. Dette er en styrke
4 som Tromsø Arbeiderparti vil bygge videre på. Tromsø skal være en by som mennesker fra
5 hele verden vil flytte til, og - ikke minst - trives i. Kommunen har et ansvar for å legge til rette
6 for at alle som flytter til byen får mulighet til å bli en del av den. Et varmt og raust Tromsø er
7 også et sterkt og fremtidsrettet Tromsø.

8

9 Akkurat nå står verden overfor den største flyktningkrisen siden andre verdenskrig. Norge
10 som verdens rikeste land har et ansvar for å bidra. Tromsø Arbeiderparti mener Tromsø skal
11 sende en tydelig beskjed til regjeringen om at vi vil være med på en integreringsdugnad ved
12 å ta imot en naturlig andel av flyktninger til Tromsø utfra folketallet vårt.

13

14 En særlig sårbar gruppe i kommunen er enslige mindreårige asylsøkere. Det er barn som
15 har kommet til Norge uten familie. Disse barna må oppleve trygghet og trivsel i Tromsø. De
16 må få muligheten til å delta på fritidsaktiviteter, få seg norske venner og gå på skole.
17 Ansvar for disse barna må legges til barnevernet. Bofelleskapet Harmoni må sikres
18 tilstrekkelige midler til å gi et verdig tilbud.

19

20 Tromsø Arbeiderparti vil satse videre på arbeidet med prosjekt med aktivitetsguider som er
21 organisert av Tromsø idrettsråd, og som handler om å løse barn i lavinntektsfamilier og
22 innvandrerfamilier, som normalt ikke har råd eller mulighet til å delta i organisert idrett, inn i
23 idrettsklubbene ved hjelp av støttekontakter eller guider. At de usynlige barna blir synlige
24 gjennom idretten, er først og fremst et godt inkluderingsiltak. Derfor vil vi opprettholde den
25 kommunale støtten som vi foreslå for inneværende økonomiplan.

26

27 Tromsø Arbeiderparti har stått sentral i rulleringen av Tromsø kommunes handlingsplan for
28 kjønns- og seksualitetsmangfold i Tromsø (2017-2021). Handlingsplanen inneholder en
29 rekke tiltak som gjør Tromsø til en enda bedre by for kjærligheten og kjønns mangfoldet, med
30 tiltak for bedre informasjon, mer kunnskap og god dialog, som skal arbeide mot fordommer,
31 mobbing og nedlatende uttrykk og holdninger, både i skoleklasser, i arbeidslivet og for
32 nyankomne flyktninger. Tromsø Arbeiderparti vil fortsatt arbeide for at Tromsø kommune
33 regelmessig rullerer handlingsplanen og setter av nok midler til tiltak, slik at handlingsplanen
34 skaper en bedre by. Tromsø Arbeiderparti støtter helhjärtet opp om Tromsø Arctic Pride.

35

36 Tromsø Arbeiderparti vil:

37

- Tromsø kommune skal være med på en integreringsdugnad
- prioritere at kommunen har et godt tilbud for enslige mindreårige asylsøkere
- Støtte arbeidet med aktivitetsguider som gjøres av Tromsø idrettsråd
- Satse videre på å fortløpende oppdatere handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold og sette av nok midler til at foreslåtte tiltak i planen gjennomføres
- Markere sin støtte til Tromsø Arctic Pride.

38

39

40

41

42

43

11. DISTRIKTS-TROMSØ

Tromsø Arbeiderparti mener det avgjørende viktig å ta vare på og utvikle hele kommunen. Kommunens distrikter er verdifulle lokalsamfunn med skoler og barnehager, helse- og omsorgssentre og næringsliv, som fiskeri og havbruk, landbruk og turisme. En rekke av lokalsamfunnene skaper store verdier og kommunen må derfor anerkjenne at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å sørge for at barnehager, skole og butikk forblir viktige hjørnesteiner i det enkelte lokalsamfunn. Dersom man fjerner en hjørnestein, kan det ramme andre og dermed bidra til fraflytting. Derfor vil vi prioritere å opprettholde distriktsbarnehager og skoler, og gjennom den kommunale innkjøpsordningen bidra til å sikre butikker i distriktene. Vi ønsker egne strategisatsninger på Tromsøs ulike distrikter og lokalsamfunn, som kan ivareta lokalsamfunnets egenart og utviklingspotensial.

Utviklingslagene skal fortsatt være viktige samarbeidspartnere, og vi vil sikre arbeidet disse gjør med ytterligere å styrke de økonomiske rammene som vi fordoblet i forrige periode og som sikret kommunale støttefunksjoner.

Vi vil ha tett samarbeid med fylkeskommunen, slik at distriktene i Tromsø får gode vei- og kollektivløsninger og en større andel av fylkeskommunale midler som går til opprusting av eksisterende fylkesveier, rassikring og til fiskerihavner.

Tromsø Arbeiderparti har opprettet et næringsfond, basert på midler fra havbruksfondet, som for 2019 utgjorde 30 millioner kroner. Vi ønsker at dette fondet særlig skal rettes mot næringstiltak i distriktene i Tromsø.

Tromsø Arbeiderparti vil:

- sikre forutsigbarhet for videre drift av barnehager og skoler i distriktene, hvor det er tilstrekkelig antall barn til å sikre det pedagogiske tilbudet.
- Utarbeide egne strategier for satsning på lokalsamfunnene i Tromsø kommune, i samarbeid med utviklingslagene i det enkelte distrikt.
- Gjennom strategieme sørge for tilrettelegging av boliger og næringsareal i distriktene.
- Ytterligere styrke utviklingslagene økonomisk og ved å sikre mer støtte fra kommunens administrasjon
- Øremerke minimum 30% av kommunens næringsfond til næringstiltak i distriktene
- Bidra til at kommunens innkjøpsordninger kan støtte opp om butikker og næringsliv i distriktene
- Sikre at lokalsamfunn utenfor Tromsø sentrum, får kommunal støtte til kultur-, idretts- og friluftsmål.
- Ha økt fokus på å sikre at distrikts-Tromsø får nytte godt av økt turisme, blant annet gjennom å sikre at ofte besøkte bygder og utfartssteder får toalett- og sanitæranlegg.
- Ha fokus på beredskap og sikre at alle lokalsamfunn har tilgang til nødtjenester, gjennom å fullføre 100% mobildekning i kommunen. Det må tilbys satelittelefoner til de utviklingslag som ikke har fått dette, og meldt behov.
- sikre at dagens standarder for vintervedlikehold og snøbrøyting også blir ivaretatt i distriktene

12. URFOLKS-TROMSØ

Tromsø er Sapmis største by, og har et særskilt ansvar for å legge til rette for samisk språk og kultur. Derfor vil vi arbeide videre for å utvikle innholdet i samarbeidsavtalen med Sametinget. Samisk språk og kultur skal være en naturlig del av barnehage og skoletilbudet i kommunen.

Tromsø har et særskilt ansvar for å legge til rette for samisk språk og kultur. Tromsø Arbeiderparti vil derfor arbeide for å utvikle innholdet i samarbeidsavtalen med Sametinget

Tromsø Arbeiderparti vil:

- sikre tilbudet ved den samiske barnehagen Gouvssahas Mánáidgárdi og ved Prestvannet skole.
- etablere flere kombinerte barnehageavdelinger med samisk barnehage i Tromsø for å redusere ventetiden
- jobbe videre for etablering av et Samisk Hus i Tromsø, i nært samarbeid med de samiske miljøene
- sikre at det samiske språksenteret Gáisi Giellagouvddáš kan bidra til å revitalisere samisk språk og identitet i virkeområdene og med lokaler både i Lakselvbukt og i Tromsø sentrum.
- Lokalene til Gáisi Giellagouvddáš i Lakselvbukt må få et særskilt ansvar for å ivareta den sjøsamiske kulturen. Dette krever en forutsigbar bemanning av kontoret.

13. TROMSØ KOMMUNE

Demokrati og folkestyre

Tromsø Arbeiderparti har tatt flere grep for å gjøre Tromsø kommune mer demokratisk. Praktiseringen av den parlamentariske styringen under det borgerlige byrådet, var i strid med grunnleggende demokratiske prinsipper. Derfor var hovedfokus i perioden 2015 - 2019 å sørge for mer åpenhet og demokrati i Tromsø. Vi etablerte systemer som er billigere og som fremhever at politisk styring skal skje i en åpen og faglig forankret kommune. Under vår ledelse av Tromsø kommune er faglig arbeid og anbefalinger blitt tilgjengelig for innbyggerne, for media og for alle folkevalgte.

Tromsø Arbeiderparti vil vurdere å innføre en parlamentarisk styringsmodell, under forutsetning at den blir en åpen, demokratisk og rimeligere modell, som også fremmer faglig forankring i kommunen. Det betyr en modell som er i tråd med den vi sammen med samarbeidspartiene, innførte som en overgangsordning etter valget i 2015. Dersom det ikke sikres at en modell bidrar til dette, vil vi fortsette med og videreutvikle dagens formannskapsmodell.

Kommuneøkonomi

Tromsø Arbeiderparti konstaterer at kommuneøkonomien i Tromsø kommune er betydelig bedret de siste tre årene, og at vi nå har handlingsrom for å kunne satse på nye tiltak og foreta politiske prioriteringer. Da vi overtok i 2015, hadde man store utfordringer med et negativt driftsresultat på 82 millioner kroner i 2014 og helt tømt sparekonto (disposisjonsfond). De siste års regnskap for Tromsø kommune har visst gode resultat totalt sett, slik at vi har kunnet bygget et betydelig sparebeløp til bruk for uforutsette utgifter, effektivisering av kommunen og nødvendige investeringer som vil måtte foretas bl.a. på nye helsebygg.

Tromsø har fortsatt en stram kommuneøkonomi, noe som krever at vi gjør kloke prioriteringer. Vi mener det er helt nødvendig å gjøre investeringer i helse- og omsorgsbygg og i barnehager og skoler, fordi Tromsø vokser. Vi er nødt til å investere for en økende befolkning, og vi må investere smartere.

Tromsø Arbeiderparti vil arbeide med endringsledelse i tett samarbeid med den øverste kommuneadministrasjonen, fagledere og de som utfører tjenestene. Vi vil bruke tid og ressurser på dette, fordi nøkkelen er å beholde ansvaret for kommunens lovpålagte tjenester ved at de blir bedre og mer effektive og dermed forhindrer privatisering.

1 **Eiendomsskatt**

2 Tromsø Arbeiderparti gikk til valg i 2015 på at eiendomsskatten skulle ligge på 3,4 promille.
3 Da den økonomiske situasjonen etter det borgerlige byrådet ble avdekket som mye verre,
4 måtte vi øke den i 2015. Men i tråd med en bedret økonomisk situasjon, har vi nå to år på
5 rad redusert skatten på bolig tilbake til 3,4 promille. For å opprettholde og videreutvikle et
6 godt tilbud av offentlige tjenester vil vi opprettholde den kommunale eiendomsskatten på
7 dette nivået i neste periode - i og med at vi nå har fått kontroll på kommuneøkonomien
8

9 **Offentlig privat samarbeid**

10 Offentlig privat samarbeid (OPS) er et samarbeid der en privat aktør bygger for kommunen
11 og kommunen leier det tilbake. Dette er en grunnleggende dårlig økonomisk ide. Mens
12 kommunen har momsfristak og landets beste rentevilkår i kommunalbanken, har private
13 større risikomarginer, MVA-plikt og krav om utbytte. Dersom kommunen drives med OPS-
14 kontrakter, så må skattebetalerne finansiere dette. Vi vil derfor ikke inngå nye OPS-
15 kontrakter med kommersielle aktører.
16

17 **Offentlig eierskap**

18 Tromsø Arbeiderparti vil sikre et fortsatt sterkt offentlig eierskap for å ta vare på
19 fellesskapets interesser, råderetten over naturressurser og langsiktig verdiskapning i Tromsø
20 kommune. Noen av våre kommunale selskaper, som Remiks og Tromsø Parkering, forvalter
21 oppgaver som er offentlige eller i skjæringspunktet mot offentlige oppgaver. Disse
22 selskapene vil Tromsø Arbeiderparti videreutvikle og beholde solide, for at de skal tjene sine
23 formål.
24

25 Tromsø Arbeiderparti vil beholde det offentlige eierskapet i Troms Kraft. Vi vil prioritere å
26 bruke eiendomsselskapet Arnestedet eiendom til å løse oppgaver til beste for fellesskapet.
27

28 Tromsø Havn er et viktig næringspolitisk foretak for Tromsø kommune, som fremover i
29 større grad skal ha fokus på å skaffe avkasting av de betydelige investeringer som er gjort i
30 næringsområder, Breivika havn og Prostneset havneterminal. Vi vil understreke behovet for
31 gode relasjoner mellom Tromsø Havn og næringsaktører både lokalt, nasjonalt og
32 internasjonalt og mellom eier og kommunalt foretak. Tromsø havn KF skal respektere og
33 jobbe for at ILO-konvensjonen 137 etterlevs i Tromsø
34

35 **Arbeidsgiverpolitikk**

36 Tromsø kommune skal ha en arbeidsgiverpolitikk som har klart anerkjenner at våre ansatte
37 er vår viktigste ressurs. Tromsø Arbeiderparti vil sikre at kommunen skal være en god og
38 trygg arbeidsgiver. Medbestemmelsesretten skal ivaretas og sikres.
39

40 Tromsø Arbeiderparti har en grunnleggende holdning at kommunens ansatte skal vises tillit
41 og tas med på råd. Kommunen skal gi gode utviklingsmuligheter og skape et miljø hvor
42 trivsel og arbeidsglede gjelder.
43
44

1 **Privatisering og konkurranseutsetting**

2 Tromsø Arbeiderparti skal være sentral i å stoppe kommersialisering av velferden.
3 Vi vil stanse alle privatiseringsprosjekter i kommunens kjernevirksomheter innenfor
4 oppvekst, helse- og omsorg og bydrift. Også oppgaver som rengjøring, kjøkken og
5 renovasjon bør bli utført av kommunalt ansatte. Det skal heller ikke konkurranseutsettes
6 oppgaver som i dag drives av kommunen og hvor det kun er de ansattes lønns- og
7 pensjonsvilkår som skal ofres.

8
9 **Digitalisering**

10 Tromsø Arbeiderparti vil satse videre på at Tromsø kommune skal øke graden av
11 digitalisering, for å kunne jobbe mer effektivt, forbedre arbeidsprosesser og bli bedre på å
12 møte innbyggeren der den er. og fornye og forbedre det som i dag kan være tungvinte
13 rutiner. Vi vil prioritere prosjekter med riktig bruk av velferdsteknologi, som skal gi
14 innbyggerne tjenester som er bedre, tryggere og billigere.

15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

UTKAST

25 **Programkomiteen i Tromsø Arbeiderparti**

26

27 Programkomiteen ble nedsatt av representantskapet i Tromsø Arbeiderparti i mai
28 2018 og har bestått av:

29

30 Jarle Heitmann (leder), Oddbjørn Eidissen, Tove Karoline Knutsen,
31 Brynjar Andersen Saus, Marta Hofså, Tone Ingebrigtsen, Lisa Friborg og Asbjørn
32 Rasch.

33

34 Programkomiteen fullførte sitt arbeid 31.10.11 og legger nå frem utkastet til
35 kommunevalgprogram for Tromsø Arbeiderparti 2019 – 2023.

36 Programmet skal endelig vedtas i representantskapet 17.11.2018.

37

38

39 **Tromsø 2.11.18**

40

41 **Jarle Heitmann /s/**

42 **Programkomiteens leder**